

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кафедра філософії

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

галузь знань 26 – Цивільна безпека
(шифр і назва)

спеціальність 263 Цивільна безпека
(шифр і назва)

освітня програма Охорона праці
(назви освітніх програм спеціальностей)

вид дисципліни загальна підготовка
(загальна підготовка / професійна підготовка; обов'язкова/вибіркова)

форма навчання денна
(денна / заочна/дистанційна)

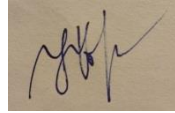
Харків – 2023 рік

ЛИСТ ЗАТВЕРДЖЕННЯ

Робоча програма з навчальної дисципліни «Філософія»

Розробники:

Докт філос. н., доц., проф. каф. філос.
(посада, науковий ступінь та вчене звання)

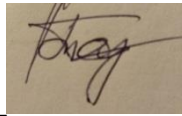
(підпис)

Наталія ГОДЗЬ.
(ініціали та прізвище)

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри філософії.

Протокол № 2 від «30» 08 2023 року.

Завідувач кафедри філософії _____

(підпис)

Яків ТАРАСОВ

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Шифр та назва освітньої програми Охорона праці,
спеціальність 263 – Цивільна безпека, галузь знань 26 – Цивільна безпека

Кафедра «Безпека праці та навколишнього середовища»
(назва кафедри на якій викладається дисципліна)

Гарант ОП Людмила ВАСЬКОВЕЦЬ 30.08.2023 р.
(ПІБ) (Підпис, дата)

Завідувач кафедрою Вячеслав БЕРЕЗУЦЬКИЙ
(ПІБ) (Підпис, дата)

ЛИСТ ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Дата засідання кафедри-розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Гарант освітньої програми

МЕТА, КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТА:

формування у студентів поглиблених світоглядних та теоретичних знань з філософії, розвиток абстрактного та критичного мислення, оволодіння науково-філософським категоріальним апаратом, а також розвиток навичок аналізу та оцінювання людської діяльності та подій навколишнього світу.

КОМПЕТЕНТНОСТІ:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, під час практичної діяльності або у процесі навчання, яка передбачає застосування теорій та методів проведення моніторингу, запобігання виникненню аварій, надзвичайних ситуацій, нещасним випадкам (на виробництві) і професійним захворюванням, оцінювання їх можливих наслідків та їх ліквідування.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

РН-1. Аналізувати питання історії, факти, проблеми та тенденції розвитку культури України в їх діалектичному взаємозв'язку.

РН-2. Володіти культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду на рівні, необхідному для професійної діяльності.

РН-3. Аналізувати суспільні явища й процеси на рівні, необхідному для професійної діяльності, знати нормативно-правові засади забезпечення цивільного захисту, охорони праці, питання нормативного регулювання забезпечення заходів у сфері цивільного захисту та техногенної безпеки об'єктів і територій.

РН-5. Розробляти тексти та документи з питань професійної діяльності, спілкуватися українською професійною мовою; читати й розуміти фахову іншомовну літературу, використовуючи її у соціальній і професійній сферах; демонструвати культуру мислення та виявляти навички щодо організації культурного діалогу на рівні, необхідному для професійної діяльності.

РН-6. Пояснювати процеси впливу шкідливих і небезпечних чинників, що виникають у разі небезпечної події; застосовувати теорії захисту населення, території та навколишнього природного середовища від вражаючих чинників джерел надзвичайних ситуацій, необхідні для здійснення професійної діяльності знання математичних та природничих наук.

РН-7. Обирати оптимальні заходи і засоби, спрямовані на зменшення професійного ризику, захист населення, запобігання надзвичайним ситуаціям.

РН-11. Визначати фізичні, хімічні, біологічні та пси-хофізіологічні шкідливі виробничі чинники та аналізувати безпечність виробничого устаткування.

РН-19. Аналізувати і обґрунтовувати інженерно-технічні та організаційні заходи щодо цивільного захисту, техногенної та промислової безпеки на об'єктах та територіях.

СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Попередні дисципліни:	Наступні дисципліни:
Історія та культура України	Правознавство
Українська мова (професійного спрямування)	Історія науки і техніки
Іноземна мова	Вища математика

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(розподіл навчального часу за семестрами та видами навчальних занять)

Семестр	Загальний обсяг годин) / кредитів ECTS	З них		За видами аудиторних занять (годин)			Індивідуальні завдання студентів КР, КР, РГ, Р, РЕ	Поточний контроль	Семестровий контроль	
		Аудиторні заняття годин	Самостійна робота годин	Лекції	Лабораторні заняття	Практичні заняття, семінари			Контрольні роботи кількість робіт	Залік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
3	90	32	58	16		16	РЕ	КР		ТАК

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до загального обсягу складає 35, 6 (%):

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п.	Види навчальних занять Л, ЛЗ, ПЗ, СР	Кількість годин	Номер семестру (якщо дисципліна викладається у декількох семестрах). Назви змістових модулів. Найменування тем та питань кожного заняття. Завдання на самостійну роботу.	Рекомендована література базова, допоміжна
1	2	3	4	5
1	Л	2	<p>Т.1. Особливості філософського знання та проблема його виникнення. Основні ідеї античної філософії.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет філософії, специфіка філософського знання, основні функції філософії. 2. Світогляд та його різновиди 3. Виникнення філософії як об'єктивно необхідний процес розвитку суспільства 4. Становлення Античної філософії та перші філософські школи 5. Софістика як культурне явище та філософська школа, сократівська критика філософії софістів 6. Сутність філософії Платона і його вчення про ідеї 7. Вчення Аристотеля про логіку та проблема пізнання світу 8. Елліністична філософія: кінізм, стоїцизм, епікуреїзм, скептицизм 	/1–12, 16, 17, 19, 24, 36, 43–46, 49, 53, 61/
2	С	2	<p>Т.1. Особливості філософського знання та проблема його виникнення. Основні ідеї античної філософії.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Філософія, її особливості та зв'язок з міфологією і релігією. Основні періоди розвитку філософського знання. 2. Зародження та початковий період становлення філософії Давньої Греції, поява перших наукових знань. Антична «фізика». Мілетська школа. Філософія Геракліта, початок діалектики. 3. Число як початок у філософії Піфагора. Елейська школа і початок метафізики у роботах Парменіда та Зенона. 4. Ідеї фізиків-плюралістів – дискретність буття у Емпедокла та Анаксагора. Атомістична теорія Левкіпа і Демокріта та їх послідовники. 5. Софісти і їх концепція „Людина – міра усіх речей” (Протагор). Розвиток логіки. Сократ і його вчення про самопізнання і норми людської поведінки. 	/1–12, 16, 17, 19, 24, 36, 43–46, 49, 53, 61/

			6. Сутність філософії Платона і його вчення про ідеї. Виникнення системного уявлення про світ.	
			7. Критика Аристотелем платонівського вчення про ідеї. Аристотель і його обґрунтування законів формальної логіки. Створення Аристотелем першої системи наук. Проблема пізнання світу. 8. Елліністична філософія: кінізм, стоїцизм, епікуреїзм, скептицизм. 9. Неоплатонізм як початок середньовічної філософії	
3	Л	2	Т.2. Подальший розвиток філософії за доби Середньовіччя та Відродження. 1. Поняття західної середньовічної філософії та її місце в історії філософської думки. 2. Християнська апологетика: причини виникнення та основні властивості. 3. Поняття патристики та її основні представники 4. Схоластика, її специфіка та періоди розвитку, проблема реалізму та номіналізму 5. Філософські та наукові ідеї епохи Відродження	/1–12, 13–15, 20, 21, 24, 30, 31, 35, 38, 39, 42, 46, 53/
4	С	2	Т.2. Подальший розвиток філософії за доби Середньовіччя та Відродження. 1. Особливості середньовічної філософської думки. Апологетика та патристика. Августин Блаженний і його вчення про людину, душу й тіло; августинівська концепція часу. 2. Проблема співвідношення розуму та віри в період Середньовіччя, її значення для розвитку філософської та наукової думки наступного періоду. 3. Схоластика, її специфіка та періоди розвитку. Арабська середньовічна філософська думка та її вплив на філософію та науку Європи. 4. Вчення про універсалії. Реалізм, номіналізм, концептуалізм як головні течії схоластичної думки, їх значення для подальшого розвитку раціоналістичного уявлення про світ. 5. Фома Аквінський: його вчення про подвійність істини і систематизація ним середньовічної схоластики. Номіналізм Оккама. Зародження емпіричного пізнання у вченнях Роберта Гросетеста та Роджера Бекона. 6. Філософські та наукові ідеї епохи Відродження. Гуманізм і проблема цілісної людської індивідуальності (Данте, Петрарка). Філософські ідеї Ніколая Кузанського. Піко делла Мірандола та П'єтро Помпонаці. Реформація, її ідеї. Утопізм Т. Мора, Т. Кампанелли та ін. Природознавчі досягнення в епоху Відродження.	/1–12, 13–15, 20, 21, 24, 30, 39, 31, 35, 38, 42, 46, 53/

5	Л	2	<p>Т.3. Модерна західноєвропейська та вітчизняна філософська думка. Класична німецька філософія.</p> <p>1. Передумови становлення модерної філософії (політичні, економічні, релігійні, світоглядні та ін.).</p> <p>2. Емпіризм та раціоналізм – дві тенденції у філософії Нового Часу</p> <p>3. Філософські погляди доби Просвітництва</p>	/1–12, 19, 22–26, 30, 33, 34, 46, 47, 50–52, 59/
			<p>4. Філософська думка українського Відродження ХVХVІІ століть</p> <p>5. Феномен критичної філософії в процесі розвитку філософської думки. І. Кант і умови можливості пізнання.</p> <p>6. Становлення і розвиток філософії Й.Г.Фіхте, феномен суб'єктивного ідеалізму.</p> <p>7. Г.В.Ф. Гегель і його філософська система та метод</p> <p>8. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха.</p>	

6	С	2	<p>Т.3. Модерна західноєвропейська та вітчизняна філософська думка. Класична німецька філософія.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Наукова революція та філософія Нового часу (XVII-XVIII ст.). 2. Ф. Бекон – засновник англійського матеріалізму як нового напрямку розвитку науки. „Новий Органон” Бекона і критика схоластики. Механістичний матеріалізм Т. Гоббса і його емпірична гносеологія. Сенсуалізм Д. Локка та його критика вроджених ідей Р. Декарта. Просвітницькі ідеї Локка. Сутність суб’єктивного ідеалізму Д. Берклі. Філософія Д. Юма як зародження агностицизму і заперечення причинності. 3. Р. Декарт і його міркування про метод. Його вчення про дві субстанції – розумову і тілесну. Філософські погляди Б. Спінози. Монадологія В. Лейбніца. Особистий вимір буття – простір і час; розробка питань формальної логіки. 4. Французькі матеріалісти XVIII ст. про людину як складну машину. Особливості механістичної методології в гуманітарних та природничих науках. П.О. Ламетрі, Д. Дідро, П. Гольбах, К.А. Гельвецій. Вчення про природу. Теорія пізнання. Атеїзм. 5. Філософські погляди Ш.Л. Монтеск’є, Вольтера, Ж.-Ж. Руссо. Просвітницьке трактування буття людини. Значення епохи Просвітництва для подальшого розвитку західної цивілізації. 6. Основні риси української філософської думки. Філософська думка українського Відродження ХVХVІІ століть. Києво-Могилянська академія і філософія Просвітництва (Ф. Прокопович, Г. Кониський, Г. Чужинський, Л. Горка та ін.). 7. Г.С. Сковорода, його життя та філософія. Проблема самопізнання, теорія пізнання. Світ, матерія, Бог. Концепція „філософії серця”, „внутрішня людина”, „сродність праці”. 8. Класична німецька філософія і її особливості. 9. І. Кант і синтез раціоналізму і емпіризму. Агностицизм І. Канта та його філософське обґрунтування. Розум і антиномії в філософії Канта. Категоричний імператив і концепція свободи у філософії Канта. 10. Філософські погляди Фіхте та Шеллінга. 	/1–12, 19, 22–26, 30, 33, 34, 46, 47, 50–52, 59/
---	---	---	---	--

			11. Г.В.Ф. Гегель і його філософська система та метод. Тотожність мислення і буття. Наука логіки. Філософія природи, філософія духу. Діалектика Гегеля. 12. Антропологічний матеріалізм Л. Фейербаха. Теорія пізнання, критика ідеалізму і релігії, етичне вчення, релігія любові як основа спілкування.	
7	Л	2	Т.4. Трансформація знань про світ, людину та пізнання у некласичній філософії XIX – поч. XX ст. 1. Зародження некласичної філософії та ірраціоналізму 2. Діалектичний матеріалізм та філософія марксизму 3. Поняття кризи ідеалу класичної раціональності і проблема філософських засад обґрунтування науки (позитивізм, емпіріокритицизм) 4. Основні ідеї університетської філософської думки України XIX – поч. XX ст.	/1–12, 19, 24, 40, 46, 54, 55, 59/
8	С	2	Т.4. Трансформація знань про світ, людину та пізнання у некласичній філософії XIX – поч. XX ст. 1. Криза раціоналістичного погляду на світобудову, зародження некласичної філософії та ірраціоналізму. А. Шопенгауер про світ як волю та уявлення. Початок екзистенціалізму у філософії С. К'єркегора. 2. Філософія марксизму: основні етапи її формування. Місце людини, проблема співвідношення особистості і суспільства в марксизмі. Сутність матеріалістичного трактування історичного процесу. Діалектикоматеріалістична ідея практики в теорії пізнання Маркса і Енгельса. Подальший розвиток філософії марксизму. 3. Філософія Ф. Ніцше: критика західної цивілізації, її „гуманізму”, ідея волі до влади та поняття надлюдини. Вплив філософії Ніцше на філософію XX століття. 4. Формування сциєнтичного напрямку у філософії. Позитивізм О. Конта. Емпіріокритицизм Е. Маха та Р. Авенаріуса. 5. Нове розуміння людини у психоаналітичній філософії З. Фрейда, наукове обґрунтування ірраціонального характеру індивідуального буття людини та становлення нової науки про неї. Еволюція фрейдизму. Філософія франкфуртської школи. 6. Основні ідеї університетської філософської думки України XIX ст. „Філософія серця” П. Юркевича. Екзистенційні мотиви в творчості П. Юркевича. Філософські ідеї поч. XX ст. (В. Зеньковський, Л. Шестов, В. Вернадський).	/1–12, 19, 24, 40, 46, 54, 55, 59/

			7. Філософія космізму В.І. Вернадського, О.Л. Чижевського. В. Вернадський про феномени життя космосу, людства і ноосфери.	
9	Л	2	Т.5. Сучасний західноєвропейський та український філософський дискурси. 1. Основні напрямки та істотні риси філософії ХХ – ХХІ ст.ст., неопозитивізм, постпозитивізм.	/1–12, 19–21, 24, 27, 31, 32, 37, 41, 46, 48, 56–58, 60, 61/
			2. Ідея феноменології та становлення феноменологічного методу в працях Е. Гуссерля 3. Філософська сутність та ідейні витoki екзистенціалізму. Філософська антропологія М. Шелера та її розвиток. 4. Проблема знання і мови в філософії ХХ сторіччя 5. Поняття «постмодерну» в сучасній філософії 6. Сучасна українська філософія	
10	С	2	Т.5. Сучасний західноєвропейський та український філософський дискурси. 1. Основні напрямки та істотні риси філософії ХХ – ХХІ ст.ст. Феноменологія Е. Гуссерля та остання спроба побудови філософії як чистої науки. 2. Філософська антропологія (М. Шелер, А. Гелен, ін.) як основний напрямок розвитку знання про людину. 3. Філософія екзистенціалізму та його еволюція (М. Гайдеггер, К. Ясперс, Ж.-П. Сартр, ін.). Погляди екзистенціалістів на проблему людини, її існування і свободи. 4. Неопозитивізм (Л. Вітгенштейн та «Віденський гурток») та постпозитивізм (К. Поппер, Т. Кун, І. Лакатос, П. Фейєрабенд). Особливості постпозитивістської методології. Сутність філософії прагматизму. 5. Релігійно-філософські напрямки в сучасній філософії. Неотомізм як головна течія в філософії католицизму. Філософія Тейярдизму та філософські ідеї персоналізму. 6. Соціально-філософські концепції ХХ-ХХІ ст.ст.: А. Тойнбі, О. Шпенглер, У. Росту, Д. Белл, Е. Тоффлер, Х. Ортега-і-Гассет, С. Хантінгтон, ін. 7. Пошук методології у гуманітарній сфері науки. Основні ідеї філософської герменевтики. 8. Зародження та розвиток структуралізму (К. ЛевіСтрос, М. Фуко, Ж. Лакан, ін.), його вплив на сучасну науку та філософію. Основні ідеї постструктуралізму (Р. Барт, Ж. Дельоз, Ф. Гваттари, Ж. Деррида, ін.). Постмодерн у сучасній культурі та філософії, проблема подальшого розвитку науки та	/1–12, 19–21, 24, 27, 31, 32, 37, 41, 46, 48, 56–58, 60, 61/

		філософії.	
Разом (годин)	32		

Примітки

1. Номер семестру вказують, якщо дисципліна викладається у декількох семестрах.
2. У показнику «Разом (годин)» кількість годин буде відрізнятися від загальної кількості аудиторних годин на кількість годин, що відведена на вивчення тем та питань, які вивчаються студентом самостійно (п. 3 додатку 8).
3. У графі 5 вказується номер відповідно до Додатку 14.

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва видів самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу	5
2	Підготовка до практичних (семінарських) занять	5
3	Самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях	8
4	Виконання індивідуального завдання:	30
5	Інші види самостійної роботи	10
	Разом	58

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Згідно із вибором студента та залежно від його мети

(вид індивідуального завдання)

№ з/п	Назва індивідуального завдання та (або) його розділів	Терміни виконання (на якому тижні)
1.	Доповідь на семінарському занятті згідно із темою	Протягом семестру
2.	Доповідь на міжвузівському семінарі кафедри філософії «Людина та сенс її життя»	8-10 тиждень
3.	Тези доповіді на міжнародній конференції студентів та аспірантів «Україна і світ»	Протягом семестру
4.	Реферат за темою, узгодженою з викладачем	15-16 тиждень
5.	Складання конспекту оригінального твору з філософії (за узгодженням із викладачем) тощо	Протягом семестру

ФОРМИ та МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Лекції – викладення теоретичного матеріалу лектором згідно навчальної програми і розподілу годин поміж темами. Використовуються різні інтерактивні форми активізації аудиторії та відеопрезентації вербальної інформації. Лектор має власний конспект, що відображає основний зміст теми, студенти занотовують нову інформацію у власні конспекти.

Практичні заняття – проводяться у формі семінарських занять або практикуму. Для семінарських занять студенти опрацьовують лекційний матеріал, готують виступи з використанням навчальної і наукової літератури, виступають з рефератами та есе. Лектор оцінює активність студентів впродовж семінару за прийнятою шкалою оцінок в балах. Практикум передбачає виконання у присутності викладача самостійного завдання, розв'язання задачі або написання есе та обговорення обраних алгоритмів та отриманих результатів. Практична робота оцінюється викладачем. Семінарські заняття і практикуми можуть бути побудовані у формі ділової гри або дискусії. **Написання реферату** – вид самостійної роботи, що виконується студентом поза аудиторними годинами. Студент вільно обирає тематику з числа тем, які пропонуються планами семінарських занять, або узгоджує з викладачем ініціативну тематику. Наступним кроком студент здійснює бібліографічний пошук, використовуючи бібліотечні фонди або інтернет-ресурси. Також складає план реферату або ставить питання, на які треба отримати аргументовану відповідь. Опанувавши джерела за темою (не менше п'яти), студент реферує зміст наукових джерел таким чином, аби розкрити зміст питань або дати відповідь на поставлені питання. Обсяг реферату – до 10–12 стандартних сторінок. Реферат оформлюється згідно із існуючим в університеті стандартом. Реферат зачитується або його основний зміст доповідається у вільній формі на семінарському занятті, і студент отримує оцінку від викладача.

Індивідуальне завдання – вид самостійної роботи поза аудиторними годинами, коли студент, використовуючи лекційний матеріал та додаткові джерела знань, розробляє тему, іноді практичного спрямування. Це може бути підготовка тез доповідей на конференціях чи наукових семінарах, робота із першоджерелами, розробка певної методики, створення програми власного дослідження, розробка інструментарію дослідження тощо.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. Підсумковий (семестровий) контроль проводиться у формі екзамену або шляхом накопичення балів за поточним контролем по змістовним модулям.

Екзамен – письмова або усна відповідь на питання, що містяться в екзаменаційному білеті. Питання екзаменаційних білетів можуть доводитися до студентів заздалегідь. Екзаменаційні білети готує лектор, вони затверджуються на засіданні кафедри і підписуються завідувачем кафедри. Екзаменатора призначає завідувач кафедри. Він має оцінити якість відповіді студента за прийнятою шкалою академічних оцінок.

Контрольні питання з курсу до екзамену.

1. Предмет філософії, специфіка філософського знання, основні функції філософії.
2. Світогляд та його різновиди.
3. Історичні передумови виникнення філософії.
4. Становлення Античної філософії та перші філософські школи.
5. Філософія Сократа, сократівська критика філософії софістів.
6. Сутність філософії Платона і його вчення про ідеї.
7. Філософія Аристотеля та проблема пізнання світу.
8. Елліністична філософія: кінізм, стоїцизм, епікуреїзм, скептицизм.
9. Особливості та загальні принципи середньовічної філософії.
10. Основні ідеї апологетики та патристики.
11. Схоластика, її специфіка та періоди розвитку.
12. Реалізм, номіналізм, концептуалізм як головні течії схоластичної думки, їх значення для розвитку раціоналістичного уявлення про світ.
13. Розвиток філософської думки в Україні доби Київської Русі.
14. Загальна характеристика філософської думки доби Відродження.
15. Гуманізм і проблема цілісної людської індивідуальності у філософії доби Відродження. Антропоцентризм.
16. Натурфілософські досягнення філософії Відродження.
17. Формування наукової картини світу та наукові революції 16-17 ст.
18. Становлення та розвиток філософії емпіризму.
19. Раціоналізм: основні ідеї та представники.
20. Філософські погляди доби Просвітництва.
21. Сутність філософських поглядів французьких матеріалістів. Теорія пізнання. Атеїзм.
22. Філософська думка українського Відродження та Просвітництва XV-XVIII століть.
23. Філософська система Г. Сковороди.

24. Феномен критичної філософії в процесі розвитку філософської думки. І. Кант і умови можливості пізнання.
25. Г.В.Ф. Гегель і його філософська система та метод.
26. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха.
27. Філософія марксизму: діалектичний матеріалізм, формаційна концепція розвитку суспільства.
28. Криза раціональності і проблема наукового методу (позитивізм, емпіріокритицизм).
29. Основні ідеї університетської філософської думки України ХІХ ст.
30. Філософія Ф. Ніцше та її вплив на філософію ХХ століття.
31. Філософія науки ХХ ст.: неопозитивізм, постпозитивізм.
32. Основні ідеї філософської антропології ХХ століття.
33. Цивілізаційна концепція розвитку суспільства (О. Шпенглер, О. Тоффлер, Н. Данілевський, Н. Гумільов).
34. Ідея феноменології та становлення феноменологічного методу в працях Е.Гуссерля.
35. Філософія екзистенціалізму, основні поняття: свобода, сутність, існування.
36. Проблема знання і мови в філософії ХХ сторіччя. Лінгвістичний поворот у філософії.
37. Герменевтика як філософська течія, основні принципи та представники.
38. Зародження та розвиток структуралізму (К. Леві-Строс, М. Фуко, Ж. Лакан, ін.), його вплив на сучасну науку та філософію.
39. Поняття «постмодерну» в сучасній філософії.
40. Основні ідеї постструктуралізму (Р. Барт, Ж. Дельоз, Ф. Гваттари, Ж. Деррида, ін.).
41. Становлення концепції постіндустріалізму та ідея інформаційного суспільства (Д. Белл, Р. Арон, М. Кастельс и др.).
42. Сучасна українська філософія.

2.Поточний контроль проводиться за результатами роботи студентів на семінарських заняттях, методом оцінювання контрольних робіт, шляхом оцінювання рефератів, індивідуальних завдань, ведення конспектів лекцій.

Контроль на семінарських заняттях – оцінювання виступів студентів, відповідей на питання поставлені викладачем, оцінювання внеску окремих студентів у групову роботу, наприклад, активність в діловій грі.

Контрольна робота – вид поточного контролю знань студентів, який має на меті виявити рівень знань студентів та практичні навички, що отримані за пройденим матеріалом. Дата проведення контрольної роботи доводиться до студентів і призначається по завершенню вивчення одного або кількох тем. Питання або практичні завдання готує викладач, що веде практичні заняття, вони узгоджуються з лекційними питаннями і тематикою семінарських занять. Завдання можуть

передбачати творчу роботу, відповідь на проблемне питання тощо. Контрольна робота виконується у письмовій формі в присутності викладача, оцінюється за прийнятою шкалою і оцінка може використовувати викладачем для підрахунку кумулятивного балу за підсумками вивчення дисципліни.

Перевірка лекційного конспекту – проводиться в рамках практичного заняття, присутність на лекції і ведення конспекту може оцінюватися в балах та враховуватися у кумулятивній оцінці.

Індивідуальні завдання, реферати, есе – оцінюються викладачем за результатами доповіді на практичному занятті або окремо за наданим текстом.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ, ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ТА УМІНЬ (НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS)

Таблиця 1. Розподіл балів для оцінювання успішності студента

Поточне тестування та самостійна робота						Сума
T1	T2	T3	T4	T5	Інд.р.	
20	10	10	20	20	20	100

T1, T2, ... – номери тем курсу.

Таблиця 2. Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ЄКТС

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90-100	A	Відмінно	Глибоке знання навчального матеріалу модуля, що містяться в основних і додаткових літературних джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; вміння проводити теоретичні розрахунки; відповіді на	Відповіді на запитання можуть містити незначні неточності

			запитання чіткі, лаконічні, логічно послідовні; вміння вирішувати складні практичні задачі.	
82-89	B	Добре	Глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу , що передбачений модулем; вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; вміння вирішувати складні практичні задачі.	Відповіді на запитання містять певні неточності;
75-81	C	Добре	Міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; вміння вирішувати практичні задачі.	Невміння використовувати теоретичні знання для вирішення складних практичних задач.
64-74	D	Задовільно	Знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; вміння вирішувати прості практичні задачі.	Невміння давати аргументовані відповіді на запитання; невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; невміння вирішувати складні практичні задачі.

60-63	Е	Задовільно	Знання основних фундаментальних положень матеріалу модуля, вміння вирішувати найпростіші практичні задачі .	Незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу модуля; невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач
35-59	FX (потрібне додаткове вивчення)	Незадовільно	Додаткове вивчення матеріалу модуля може бути виконане в терміни, що передбачені навчальним планом .	Незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу модуля; істотні помилки у відповідях на запитання; невміння розв'язувати прості практичні задачі .
1-34	F (потрібне повторне вивчення)	Незадовільно	-	Повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу модуля; істотні помилки у відповідях на запитання; незнання основних фундаментальних положень; невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(надається перелік складових навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни та посилання на сайт, де вони розташовані)

- 1) робоча навчальна програма
- 2) плани семінарських занять

- 3) екзаменаційні питання
- 4) бібліотечний фонд університету і кафедри
- 5) електронні версії навчальної і наукової літератури

<http://web.kpi.kharkov.ua/philosophy/metodichni-materiali/>

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

1	Вступ до філософії : навч.-метод. посіб. / Владленова І.В.; Годзь Н.Б.; Городиська О.М. та ін.; за ред. Городиської О.М.; Дольської О.О. Х. : НТУ «ХП», 2018. 187 с.
2	Філософія: навч.посіб. / О.М. Бардін, В.В. Булавина, Н.Б. Годзь та ін.. ; за ред. О.М. Бардіна, М.П. Требіна. Харків: НТУ «ХП», 2012. 432 с.
3	Дольська О. О. Філософія сучасного суспільства: навч.-метод. посібник. Харків : НТУ «ХП», 2012. 180 с.
4	Городиська О.М., Дольська О.О., Мелякова Ю.В. Проблема людини у вимірах філософського аналізу: текст лекції. Х.: НТУ «ХП», 2008. 48 с.
5	Філософія: терміни і поняття: Навчальний енциклопедичний словник / Під ред. В.Л. Петрушенка. Львів: Новий світ - 2000, 2020. 520 с.
6	Філософія: підручник / Л. В. Губерський [та ін.]; ред. Л. В. Губерський; худож. О. Д. Кононученко. Харків: Фолю, 2013. 510 с.
7	Історія філософії: проблема людини та її меж. Вступ до філософської антропології як метаантропології. Навчальний посібник зі словником. 4-е видання перероблене та доповнене. К.: КНТ, 2016. 396 с.
8	Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посібник / КНУ; уклад. Л. В. Губерський [та ін.]; ред. Л. В. Губерський. 2-ге вид., стер. Київ: Знання, 2012. 621 с.
9	Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: хрестоматія: навч. посібник / В. П. Андрущенко [та ін.]; ред. Г. І. Волинка; НПУ. Київ: Каравела, 2015. 464 с.
10	Філософія: навч. посібник / К. В. Кислюк. 3-ге вид., випр. Київ: Кондор, 2016. 230 с.
11	Філософія: підручник / В. Л. Петрушенко. 5-те вид., стер. Львів: Новий світ - 2000, 2019. 504 с.
12	Філософія: підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань; НЮУ ім. Ярослава Мудрого. 2-ге вид., перероб. і доп. Харків: Право, 2019. 432 с.

Допоміжна література

13	Абеляр П. Історія моїх страждань. Львів, 2004.
14	Святий Августин. Сповідь / Пер. з латини. К., 1999. http://194.44.152.155/elib/local/sk750294.pdf
15	Аквінський Тома. Коментарі до Аристотелевої «Політики» / Пер. з латини. К., 2003.
16	Аристотель. Нікомахова етика / Пер. з давньогр. К., 2002. https://www.aelib.org.ua/texts/aristoteles_nicomachean_ethics_ua.htm
17	Аристотель. Політика / Пер. з давньогр. К., 2000. http://izbornyk.org.ua/aristotle/arist.htm
18	Боецій. Розрада від філософії. – К., 2002.
19	Волинка Г.І., Гусев В.І., Мозгова Н.Г., Огородник І.В., Федів Ю.О. Історія філософії в її зв'язку з освітою. Київ, 2006
20	Габермас Ю. Філософський дискурс сучасності. К.: Український філософський фонд, 1998.
21	Гайдеггер М. Буття в околі речей // Возняк Т. Тексти та переклади. Х.: Фолю, 1998. С. 332–345. http://www.ji.lviv.ua/ji-library/Vozniak/text-i-perekl/kn3-heid2.htm
22	Гегель В.Ф. Феноменологія духу. Харків, 2019.
23	Гоббс Т. Левіафан, або Суть, будова і повноваження держави церковної та цивільної / Пер. з англ., передмова та примітки Т. Польська та В. Малахов. К., 2000.

24	Гринів О. Історія філософії. Курс лекцій для аспірантів. Львів, 2015. – 559 с.
25	Г'юм Д. Трактат про людську природу: Спроба запровадження експериментального методу міркування про об'єкт моралі / Пер. з англ. Київ, 2003.
26	Декарт Р. Метафізичні твори. Харків, 2020 (ел.).
27	Дольська О. О., Годзь Н.Б., Городиська О.М., Дишкант Т.М., Тагліна Ю. С. Багатовимірність людини та культури у сучасних філософських ландшафтах. Монографія. Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2021. 230 с.
28	Еразм Роттердамський. Похвала Глупоті. Домашні бесіди. Київ, 1993.
29	Ібн Сина. Книга спасіння: Логіка. Фізика. Метафізика / Пер. з араб. Київ, 2020.
30	Кант І. Прологемени до кожної майбутньої метафізики, яка може постати як наука. Харків, 2018.
31	Камю А. Вибрані твори у трьох томах. 3-й том. Харків: Фоліо, 1997.
32	Левінас Е. Права людини і добра воля. Київ: «Дух і Літера» Нац. ун-т «КиєвоМогилянська академія», 1997.
33	Лок Д. Два трактати про правління. К., 2020.
34	Ляйбніц Г.В. Монадологія / Пер. П. Бартуська, під ред. О. Хоми. <i>Sententiae</i> , XXVIII. 2013. № 1. С. 151–177.
35	Макиавеллі Н. Флорентійські хроніки. Державець / Пер. з італ. Харків, 2007.
36	Марк Аврелій. Наодинці з собою. Роздуми. Пер. з грец. Львів, 2007
37	Маркузе Г. Одновимірна людина. Дослідження ідеології розвинутого індустріального суспільства (глави з книги) / пер. В.Курганський. // Сучасна зарубіжна соціальна філософія: Хрестоматія. Київ: «Либідь», 1996. С. 87-134. https://vpered.wordpress.com/2010/09/16/marcuse-one-dimensional-man/
38	Монтень М. Проби: в 3 Т. / Пер. з франц. Київ, 2005-2007.
39	Мор Т., Кампанелла Т. Утопія. Місто Сонця / Перекл. з лат. К., 1988.
40	Ніцше Ф. По той бік добра і зла. Генеалогія моралі. Переклад з нім. Львів: Літопис, 2002.
41	Ортега-і-Гасет Х. Бунт мас / Х. Ортега-і-Гасет // Ортега-і-Гасет Х. «Вибрані твори». К.: Основи, 1994. – С. 15-139.
42	Патрологія: життя, письма і вчення Отців Церкви. Львів, 1998.
43	Платон. Держава. К., 2000. http://litopys.org.ua/plato/plat.htm
44	Платон. Апологія Сократа. Діалоги. Харків, 2017.
45	Платон. Діалоги. Харків. 2008.
46	Рассел Б. Історія західної філософії / Пер. з англ. К., 1995. http://litopys.org.ua/russel/rus.htm
47	Русо Ж.Ж. Вибрані трактати. Харків, 2018.
48	Сартр Ж-П. Буття і ніщо: нарис феноменологічної онтології. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001.
49	Сенека Луцій Анней. Моральні листи до Луцілія. Пер. з латини. Львів, 2019.
50	Сковорода Г.С. Повна академічна збірка творів / За ред. проф. Леоніда Ушкалова. Харків–Едмонтон–Торонто: Майдан; Видавництво Канадського Інституту Українських Студій, 2011. 1400 с.
51	Спіноза Б. Теолого-політичний трактат. Харків, 2018.
52	Спіноза Б. Етика. К., 2015.
53	Татаркевич В. Історія філософії. Львів, 1999. Т. 1: Антична і середньовічна філософія.

54	Франко І. Зібрання творів: У 50-ти т. К., 1986. Т. 45. Філософські праці.
55	Фройд З. Вступ до психоаналізу. Переклад з німецької: Петро Таращук. Київ: Основи, 1998.
56	Фромм Е. Мати чи бути? / Пер. з нім. О. Михайлова та А. Буряк. Київ: «Український письменник», 2010.
57	Фуко М. Історія сексуальності. Т. 1: Жага пізнання. Х.: ОКО, 1997.
58	Фуко М. Наглядати й карати / пер. з фр. Петра Таращука. К.: Основи, 1998.
59	Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні. К., 1992.
60	Шелер М. Сутність моральної особистості // Пер. з нім. М. Култаєвої / Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрями. Хрестоматія. К.: Ваклер, 1996. С. 9-30.
61	Ясперс К. Про сенс історії (фрагменти) // Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрями. Хрестоматія. К., 1996. С. 183–210.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

<http://nlu.org.ua> Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого

<http://dnpb.gov.ua/ua/> Державна науково-педагогічна бібліотека України імені

В.О.Сухомлинського <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr> Наукова бібліотека імені

Михайла Максимовича <http://lib.npu.edu.ua> Наукова бібліотека Національного

педагогічного університету імені

М.П.Драгоманова

<http://www.library.ukma.edu.ua> Наукова бібліотека Національного університету «Києво-

Могилянська академія» <http://lounb.org.ua> Львівська обласна

універсальна наукова бібліотека <http://odnb.odessa.ua> Одеська

національна наукова бібліотека

<https://www.libr.dp.ua> Дніпровська обласна універсальна наукова бібліотека імені

Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/>

Електронна бібліотека філософії <https://pidruchniki.com/filosofiya/> Філософська

навчальна література online